

ROZDĚLENÉ OKRUHY OTÁZEK KE ZKOUŠCE Z DĚJIN RANÉHO NOVOVĚKU

aneb jaké bude zadání otázky, kterou si můžete vytáhnout:

Mgr. Jiří Mihola, Ph.D.

Ústní zkouška: Při ní si student vybere otázku z českých nebo světových dějin. Při výběru české problematiky bude student krátce dotázán i na téma ze světových dějin a naopak. Jako samozřejmé se u každé otázky předpokládá zvládnutí provázanosti českých a světových dějin. Součástí každé zkoušky je **PRÁCE S MAPOU** (vybrané mapy k dispozici v úložně materiálu), předpokládá se rovněž solidní znalost (schopnost krátké charakteristiky) nejvýznamnějších pramenů.

Cílem předmětu je získání vědomostí o problematice klíčových přeměn české a evropské společnosti v přibližně třísetletém období raného novověku (od konce 15. stol. do 1789) v oblasti politické, hospodářské sociální a kulturní.

a) obecné dějiny

- 1) Počátky zámořských objevů. Příčiny, osobnosti, první koloniální říše. Aztékové, Mayové, Inkové.
- 2) Nové objevy a nové koloniální mocnosti – Nizozemí, Anglie, Francie – proměny mapy světa. Shrnutí výsledků a důsledků zámořských objevů.
- 3) Renesance a humanismus (časové a územní rozdělení, charakteristika pojmů, představitelé, významná díla – architektura, umění, filozofie, literatura).
- 4) Reformace: geneze, renesanční papežství, vystoupení a dílo M. Luthera, Melancton, augšpurské vyznání. Německá selská válka v kontextu reformace. Reformace a Trident.
- 5) Reformační mapa Evropy obecně: rozšíření reformace, Zwingli, novokřtěnci, Kalvín. Protireformace – tridentský koncil, jezuité.
- 6) Náboženské války ve Francii v druhé polovině 16. století. Nástin vývoje do nástupu Ludvíka XIV.
- 7) Habsburská říše Karla V. a Filipa II. Pokus o univerzální křesťanskou světovou monarchii. Střety s Francií, Osmany, papežem, říšskými knížaty.
- 8) Anglie v 16. století: Tudorovci, konflikt Jindřicha VIII. s Římem, alžbětinská Anglie.
- 9) Polsko a Litva v 16. století. Polský raně novověký “šlechtický ráj”.
- 10) Rusko v 16. a 17. století (Rurikovci, samoděržaví, kolonizace Sibíře, opričnina, Boris Godunov, nástup Romanovců)

- 11) Nizozemská revoluce – průběh, osobnosti, výsledky (+schopnost stručné komparace s dalšími revolucemi raného novověku)
- 12) Anglická revoluce – průběh, osobnosti, výsledky (+schopnost stručné komparace s dalšími revolucemi raného novověku)
- 13) Turecká expanze v 16. a 17. století. Sulejmán II. Nádherný, Lepanto. Konec nezávislosti Uher. Osmanská říše versus habsburská monarchie v 17. a na počátku 18. století.
- 14) Třicetiletá válka jako první evropská válka (mapa Evropy, protestantská unie, katolická liga, náboženské a mocenské motivace, osobnosti, fáze války, hlavní střety, výsledky konfliktu).
- 15) Svatá říše římská národa německého po třicetileté válce, vznik velmocenského Pruska.
- 16) Francie Ludvíka XIV., vnitřní a zahraniční politika, absolutismus, merkantilismus, každodennost a kultura.
- 17) Válka o dědictví španělské – průběh a výsledky. Evropské panovnické dvory a postavení jejich země v Evropě na počátku 18. století – stručně na základě mapy.
- 18) Anglie na přelomu 17. a 18. století. Restaurace Stuartovců, vznik Velké Británie. Toryové, whigové.
- 19) Mocenský vzestup Ruska za Petra I. Velikého (stručné shrnutí předchozího vývoje za Romanovců, reformy, budování „okna do Evropy“)
- 20) Francie v 18. století, rozpad starého režimu, předvečer Velké francouzské revoluce
- 21) Války o rakouské dědictví (1740-48) – příčiny, průběh, výsledky.
- 22) Sedmiletá válka (1756-1763) – příčiny, průběh, výsledky
- 23) Americká revoluce, vznik USA.
- 24) Baroko a klasicismus, osvícenství - kulturně historický přehled, charakteristika epoch, osobnosti, příklady.
- 25) Evropské mocnosti po sedmileté válce a trojí dělení Polska.
- 26) Sever Evropy na přelomu 17. a 18. století: Velmocenská pozice Švédska, protišvédská koalice, severní válka, vývoj po bitvě u Poltavy
- 27) Osvícenský absolutismus v Evropě: charakteristika, příklady a srovnání. Průmyslová revoluce ve Velké Británii.
- 28) Proměny obyvatelstva, náboženství a charakteru států v Evropě a ve světě v 2. polovině 17. a v 18. století (opřeno o analýzu map)

b) **české dějiny**

- 1) Ferdinand I. a vznik habsburské mnohonárodnostní monarchie. Cesta mezi evropské mocnosti. Centralizace, stavovský systém. Panovník versus stavy, stavovské povstání 1546-47.
- 2) Šlechtické podnikání, rezidence a každodenní život. Města. Postavení poddaných, vzdělanost a školství. Hornictví – Jáchymov. Morava na přelomu 16. a 17. století (kardinál Ditrichštejn, Karel Starší ze Žerotína aj.).
- 3) Počátky protireformace – jezuité, pražské arcibiskupství. Česká konfese. Majestát Rudolfa II. Monarchie v předvečer stavovského povstání.
- 4) Praha Rudolfa II. Renesance, manýrismus v českých zemích (charakteristika, osobnosti, příklady)
- 5) Příčiny a průběh českého stavovského povstání, osobnosti, staroměstská exekuce.
- 6) Pobělohorské konfiskace. Otázka konfesí a konverzí (před a po Bílé hoře) Obnovené zřízení zemské, pobělohorský exil a exulanti, Jan Amos Komenský.
- 7) České země za třicetileté války. Albrecht z Valdštejna a jeho doba. Vestfálský mír.
- 8) Pobělohorská rekatolizace a její podoby (politická koncepce, úloha církevních řádů, poutě, obnova farní správy, nová biskupství). Čarodějnické procesy na severní Moravě.
- 9) Barokní velmoc rakouských Habsburků. Absolutismus Leopolda I. Odvrácení osmanské expanze. Robotní patent. Uhry.
- 10) Barokní kultura v českých zemích (architektura, malířství, sochařství, hudba, každodennost - charakteristika, osobnosti, příklady), komparace s Evropou.
- 11) Školství a vzdělanost v 16.-18. století: nekatolické a katolické školství, J.A.Komenský, jezuité, pražská univerzita, další univerzity v monarchii, Ignác Felbiger a reforma školství za Marie Terezie.
- 12) České země v první polovině 18. století. Josef I., Karel VI. Válka o španělské dědictví. Pragmatická sankce. Nová vlna rekatolizace. Rozvoj aristokratických rezidencí.
- 13) Hospodářský a sociální vývoj českých zemí po třicetileté válce. Merkantilismus. Šlechtický velkostatek. Transformace ekonomiky, rozvoj manufaktur. Plátenictví, sklářství, textilní výroba. Dělná práce mezi tržními oblastmi. Postavení poddaných. Slezské války.
- 14) Osvícenský absolutismus - charakteristika. Zahraniční politika a reformy Marie Terezie. Významné osobnosti ve službách Marie Terezie. Školství a vzdělanost, společnost, kultura. Nevolnické povstání 1775.
- 15) Josefinismus-charakteristika. Reformy Josefa II., jejich ohlas a přijetí. Zahraniční politika josefinského státu. Leopold II.